

სკოპინგის დასკვნა N 60

საქმიანობის დასახელება: მეტალურგიული წარმოების ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „რუსთავის ფოლადი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. რუსთავი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 31.08.2022;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში, შპს „რუსთავის ფოლადის“ (ს/კ 404411908) მიერ წარმოდგენილია - ქ. რუსთავში მეტალურგიული წარმოების ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა ექსპლუატაციაშია 1948 წლიდან. რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანას მიმდინარე საქმიანობასთან დაკავშირებით 2009 წელს სს „ქართული ფოლადზე“ გაცემულ იქნა №06 (20.01.2009) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა, რომელიც 2012 წელს კანონმდებლობით დადგენილი წესით გადაეცა შპს „რუსთავის ფოლადს“. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად, 2019 წლის 16 სექტემბერს მეტალურგიულ წარმოებაზე გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება (N 2-897). საწარმოს ტერიტორიაზე 2009 წელს ასევე გაცემულია №91 (25.09.2009) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა ცემენტის წარმოებაზე და №90 (25.09.2009) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა კირის წარმოებაზე, ხოლო 2019 წელს შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებები (N 2-912; 23/09/2019 და N 2-896; 16/09/2019).

შპს „რუსთავის ფოლადის“ მიერ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში 2018 წელს წარმოდგენილი იქნა სკრინინგის განცხადება „რუსთავის მეტალურგიული ქარხნის მიმდინარე საქმიანობის ტექნოლოგიური ციკლის ცვლილებაზე“, რაზეც 15.01.2019 წელს N 2-36 ბრძანებით გაცემული იქნა სკრინინგის გადაწყვეტილება და აღნიშნული საქმიანობა დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, რუსთავის მეტალურგიული საწარმო ფუნქციონირებს, გაგარინის ქუჩა N12-ში (ს/კ - 02.07.04.764). მეტალურგიული საწარმო მდებარეობს ინდუსტრიულ ზონაში, სადაც განთავსებულია სხვადასხვა ფუნქციური დატვირთვის, მათ შორის მსგავსი ტიპის საწარმოები (მათ შორის: შპს „ჯეოსთილის“ მეტალურგიული წარმოება, შპს „არესემ კორპის“ ფეროშენადნობების წარმოება, შპს „რუსელოს“ ფეროშენადნობების წარმოება და სხვ). საწარმოს პერიმეტრიდან უახლოეს მოსახლემდე მანძილი 50 მეტრს შეადგენს. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ასევე საწარმოს ცალკეული საამქროების დაცილების მანძილები უახლოესი საცხოვრებელი ზონებიდან.

დოკუმენტის თანახმად, გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების გაცემიდან დღემდე, საწარმოს ტექნოლოგიურ ციკლში განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები, კერძოდ: საწარმოში ამოქმედდა ელექტროფოლადსადნობი საამქრო; ფოლადის წლიური წარმოება გაიზარდა 8 000

ტ/წ-დან 130 000-140 000 ტ/წ-მდე; ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღებიდან დღემდე არ განხორციელებულა ცემენტის წარმოება და ცემენტისთვის განკუთვნილ დანადგარების ნაწილზე, მიმდინარეობს კირის წარმოება, ხოლო კირის წარმოებაზე გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გადაეცა შპს „ელბა ექსპორტს“; დემონტაჟი ჩაუტარდა ელექტროფოლადსადნობ საამქროში არსებულ ინდუქციურ ღუმელებს და სორტული გლინვის საამქროში დამონტაჟებულია ახალი 43 ტ/სთ წარმადობის ღუმელი; ელექტროფოლადსადნობ საამქროში მოწყობილია ახალი - 35 ტ/სთ წარმადობის ელექტრორკალური ღუმელი. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ახალი - 35 ტ/სთ წარმადობის ფოლადსადნობი ღუმელის სამონტაჟო სამუშაოები დამთავრებულია და მიმდინარეობს მისი სატესტო რეჟიმში გამოცდის პროცედურები, რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ანგარიშში ასახვას, ვინაიდან - ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ ადგილზე ვიზიტის ფარგლებში გამოვლინდა, რომ ახალი ელექტრორკალური ღუმელი უკვე ექსპლუატაციის რეჟიმშია. გამოვლენილი სამართალდარღვევის ფაქტზე შემდგომი რეაგირების მიზნით ეცნობა სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, დღეისათვის საწარმოში ფუნქციონირებს: საურნალე საამქრო (ჯართის დასაწყობებისა და დამუშავების საამქრო); ელექტროფოლადსადნობი საამქრო; სორტული გლინვის საამქრო; მილსაგლინავი საამქრო; ტექნიკური კონტროლის განყოფილება; მექანიკური უზრუნველყოფის სამსახური; ენერგეტიკული უზრუნველყოფის სამსახური; მეტალურგიული ღუმელების შემკეთებელი საამქრო; ტრანსპორტის სამსახური; ცენტრალური ლაბორატორია; საფასონო-საჩამომხმელო საამქრო. საწარმო მუშაობს უწყვეტ რეჟიმში. განხორციელებული ცვლილების ფარგლებში - 4 x 12 ტ/სთ ინდუქციური ღუმელის ნაცვლად ახალი 35 ტ/სთ წარმადობის ღუმელის მოწყობით (არსებულ 2 x 10 ტ/სთ ელექტრორკალურ ღუმელთან ერთად) საწარმოს მაქსიმალურმა წარმადობამ მიაღწია 55 ტ/სთ-ს, ხოლო წლიურმა წარმადობამ შეადგინა - 440 000 ტ/წელ. ელექტროფოლადსადნობი საამქროს წარმადობის გაზრდამ - გაზარდა, როგორც ნედლეულის (ფოლადი) ისე ქარხნის მიერ გამოშვებული პროდუქციის ასორტიმენტი და რაოდენობა.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი, მათ შორის განხილულია უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა, რომელიც უარყოფილია - არსებული ინდუქციური ღუმელების ტექნიკური მდგომარეობის, საწარმოს განახლების საჭიროებისა და წარმოებულ პროდუქციაზე მაღალი საბაზრო მოთხოვნილების დაკმაყოფილების გათვალისწინებით. ამასთან, აღნიშნულია რომ ახალი ელექტრორკალური ღუმელი აღჭურვილია მაღალი ეფექტურობის აირმტვერდამჭერი ფილტრებით, რაც შეამცირებს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე ზემოქმედების რისკებს. სხვადასხვა ტექნოლოგიური უპირატესობების გათვალისწინებით ფოლადსადნობი ღუმელის ალტერნატიული ვარიანტებიდან შერჩეულ იქნა ელექტრორკალური ღუმელი.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია საწარმოს თითოეული ტექნოლოგიური უბნის შესახებ და მიმდინარე ტექნოლოგიური პროცესების აღწერა. საწარმოს ძირითად ნედლეულს წარმოადგენს შავი ლითონის ჯართი და წიდისგან გასუფთავებული ლითონი. ჯართის მიღება ხორციელდება (სარკინიგზო, ასევე საავტომობილო ტრანსპორტით) საურნალე საამქროში, სადაც საწყობდება ღია უბანზე და მიმდინარეობს აირული ჭრა. ჯართის დამუშავება წარმოებს ასევე წნებ-მაკრატილით და ურნალით. სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული საწარმოს არაგეგმიური შემოწმებით დადგინდა, რომ აირული ჭრის სამუშაოები მიმდინარეობს ღია ცის ქვეშ, არაორგანიზებულად, რის შედეგადაც ხდება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების არაორგანიზებული გაფრქვევა. აღნიშნულის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნას

არაორგანიზებული გაფრქვევების (მათ შორის აირული ჭრის სამუშაოების დროს წარმოქმნილი) მართვის კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, მოწყობის პროცესშია ჯართის დამუშავების ახალი საამქრო. ახალ უბანზე ხდება ჯართის მიღება, გადარჩევა, დასაწყობება, დაპრესვა და ფოლადსადნობისათვის გადაცემა. მიმდინარეობს ასევე ახალი საჭრელი უბნის, ჯართის დაპრესვისა და სეპარაციის ახალი ხაზების მოწყობა.

ელექტროფოლადსადნობ საამქროში წარმოდგენილია ორი 2 x 10 ტ/სთ წარმადობისა (15 ტონა ტევადობის) და ერთი ახალი 35 ტ/სთ წარმადობის ელექტრორკალური ღუმელები. ნედლეული თავდაპირველად შედის ელექტროფოლადსადნობი საამქროს საკაზმე უბანზე. ნედლეულად გამოიყენება ჯართი; ფეროშენადნობები; ხენჯი; ნახშირბადშემცველი, თბო-საიზოლაციო და დამატებითი მასალები, კოქსი და კირი. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ელექტრორკალურ ღუმელებში ფოლადის დნობის ტექნოლოგიური ციკლის შესახებ ინფორმაცია. სამივე ელექტრორკალურ ღუმელში მიმდინარე ტექნოლოგიური პროცესები ერთმანეთის ანალოგიურია. ფოლადის ჩამოსხმა ხდება ფოლადსახმელ ციხეში. ციხეში დიდი რაოდენობით წიდის მოხვედრის შემთხვევაში, ფოლადი მუშავდება „ციხე-ღუმელ“ აგრეგატზე, რომლის მიზანია ფოლადის ჩამოსხმის ციხეში თხევადი ნახევარ-პროდუქტის დამუშავებით, სასურველი ქიმიური შედგენილობის და მარკის ფოლადის მიღება (მისი შემდგომი ჩამოსხმისათვის). სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, არსებული 2 x 10 ტ/სთ წარმადობის ელექტრორკალურ ღუმელებს აირგამწმენდი სისტემები არ გააჩნია და წარმოქმნილი აირები გაწმენდის გარეშე გაიფრქვევა 30 მ სიმაღლის მილის საშუალებით, ხოლო ახალი ღუმელის აირების გამწმენდი სისტემის სამონტაჟო სამუშაოები დამთავრებულია და მომზადებულია ექსპლუატაციისათვის. ახალი ღუმელიდან აირების გაფრქვევა ხდება საწარმოში არსებული, დაახლოებით 104 მ სიმაღლის მილიდან. დოკუმენტის მიხედვით, ასევე გათვალისწინებულია 2 x 10 ტ/სთ წარმადობის ელექტრორკალური ღუმელების აირგამწმენდი სისტემით აღჭურვა. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, 35 ტ/სთ წარმადობის ღუმელის ექსპლუატაციაში გაშვების შემდეგ 10 ტ/სთ წარმადობის ღუმელებს შეუწყდება ექსპლუატაცია და განახლება მოხდება მხოლოდ ახალი აირგამწმენდი სისტემების მოწყობის შემდეგ. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია აირგამწოვი და აირმტკერგამწმენდი სისტემების შესახებ. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საწარმოში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევის შესაბამისი წყაროები აღიჭურვება უწყვეტი მონიტორინგის სისტემებით, რომლის შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის - გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყოს და სტანდარტის შესახებ გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას.

საწარმოში არსებულ სტრუქტურულ ერთეულში - მილსაგლინავ საამქროში აგრეგატ „დგან 400-ზე“ (წარმადობით 35 ტ/სთ) იწარმოება უნაკერო მილები. დანადგარის წლიური წარმადობა შეადგენს - 180 000 ტონას. წარმოქმნილი ნამწვი აირების გაფრქვევა ხდება 80 მ სიმაღლის საკვამლე მილის საშუალებით. დოკუმენტის თანახმად, საამქროს ტერიტორია უზრუნველყოფილია სააერაციო „ფანრებით“ და გამწოვი ვენტილაციის სისტემით, რაც საჭიროებს დაზუსტებას - ვინაიდან სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული საწარმოს არაგეგმიური შემოწმებით დადგინდა, რომ მილსაგლინავ საამქროში არ არის ვენტილაციის სისტემა, საამქროს შენობაში გამოყოფილი მავნე აირების ორგანიზებული აირაციული ფარებიდან ატმოსფეროში გაფრქვევისათვის.

საწარმოში არსებული კიდევ ერთი სტრუქტურული ერთეული - სორტული გლინვის საამქრო აწარმოებს არმატურას, რომელიც აგრეგატ „დგან 320-ზე“ მზადდება. საამქროს შემადგენლობაშია 43 ტ/სთ წარმადობის ღუმელი. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საამქრო გადაამუშავებს 150 000 ტ/წელ ნამზადს, წელიწადში 7200 სამუშაო საათის პირობებში - რაც საათური წარმადობისა და

წლის განმავლობაში დაგეგმილი სამუშაო საათების გათვალისწინებით საჭიროებს დაზუსტებას. საამქროში არსებობს ასევე 25 ტ/სთ წარმადობის ღუმელი, რომლის გამოყენება დაგეგმილია სარეზერვოდ. მნიშვნელოვანია დაზუსტდეს წელიწადში რამდენი დღე, საათი და რა მიზნით შეიძლება იმუშაოს 25 ტ/სთ წარმადობის ღუმელმა. ამასთან, მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში მკაფიოდ დაფიქსირდეს, რომ ტექნოლოგიური ხაზების ერთდროულად მუშაობა არ მოხდება.

საწარმოს შემადგენელ საფასონო-სამსხმელო საამქროში იწარმოება ფოლადისა და თუჯის სხმულები. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საფასონო-სამსხმელო (საჩამომსხმელო) საამქროში დამონტაჟებულია ერთი - 3 ტონიანი, ორი - 5 ტონიანი მოცულობის ელექტრორკალური ღუმელები და კიდევ ერთი ელექტრორკალური ღუმელი, რომლის მოცულობის შესახებ ინფორმაცია მითითებული არ არის და საჭიროებს დაზუსტებას. დამონტაჟებულია ასევე თუჯის საჩამომსხმელო მანქანა, თუჯის სხმულების პირველადი გასუფთავების დოლი, თერმული ნორმალიზაციის ღუმელი, მადანთერმული ღუმელი და ფეროშენადნობების სადნობი 2 ერთეული ღუმელი (რომლებიც იჯარით არის გადაცემული შპს „ჯორჯიან მეტალი 2018-ზე“). საამქროში არსებულ ღუმელებს აირგამწმენდი სისტემები არ გააჩნია და ღუმელებიდან გამოყოფილი ყველა მავნე ნივთიერება გაწმენდის გარეშე გაიფრქვევა ატმოსფერულ ჰაერში. შპს „რუსთავის ფოლადი“ გეგმავს ახალი გამწმენდი სისტემების მოწყობა-ექსპლუატაციას, რასთან დაკავშირებითაც გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალური ინფორმაცია (მოწყობის კონკრეტული დროის და დანადგარის ეფექტურობის მითითებით).

საწარმოს შემადგენელი ტექნოლოგიური ერთეულებია ასევე მექანიკური საამქრო, სადაც სხვადასხვა სახის მექანიკური დეტალები მზადდება და ჟანგბადის საამქრო, რომელიც ელექტროფოლადსადნობ საამქროს ემსახურება და რომლის დანიშნულება თხევადი ჟანგბადის მიღებაა.

ობიექტის სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება ხორციელდება ქ. რუსთავის წყალსადენის ქსელიდან, ხოლო სამეურნეო-ფეკალური და სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების ჩაშვება ხდება თბილისი-გარდაბნის რეგიონულ კოლექტორში. ტექნიკური წყალმომარაგებისთვის გამოიყენება შახტური ჭები. ქარხანაში ფუნქციონირებს წრიული წყალმომარაგების სისტემა. ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენებული წყალი სალექარის გავლის და გაწმენდის შემდგომ უბრუნდება საამქროებს ხელმეორედ გამოყენებისათვის.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია პროექტის განხორციელებით გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, ასევე ზოგადი ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის. პროექტის ფარგლებში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან, ხმაურის გავრცელებასთან, ასევე ნარჩენების არასათანადო მართვასთან.

დოკუმენტის თანახმად, საწარმოში მოქმედ ფოლადსადნობ ღუმელებს არ გააჩნია აირგამწმენდი სისტემები და შესაბამისად არ ხდება გაფრქვეული აირების გაწმენდა, რაც დაკავშირებულია ატმოსფერული ჰაერის მნიშვნელოვან დაბინძურებასთან. ფოლადსადნობ საამქროში მოწყობილი 35 ტ/სთ წარმადობის ახალი ელექტროღუმელი აღჭურვილია მაღალეფექტური მტვერდამჭერი სახელოიანი ფილტრებით, თუმცა როგორც დოკუმენტაციიდან დგინდება არ არის ამოქმედებული და მისი ამოქმედება დაგეგმილია 35 ტ/სთ წარმადობის ახალი ელექტროღუმელი ღუმელის ექსპლუატაციაში შევლის შემდგომ. აღნიშნულის საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას, ვინაიდან, როგორც სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ ადგილზე ვიზიტის ფარგლებში გამოვლინდა ახალი ელექტრორკალური ღუმელი უკვე ექსპლუატაციის რეჟიმშია. სკოპინგის

ანგარიშის შესაბამისად, გზშ-ის ეტაპზე დაგეგმილია ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის ყველა წყაროს დეტალური ინვენტარიზაცია და გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა რაოდენობრივი შეფასება, ფონური მდგომარეობის გათვალისწინებით. მოსალოდნელი ზემოქმედების შერბილებისა და მართვის მიზნით დაგეგმილია საამქროებში მოქმედი ყველა სადნობი ღუმელის მტვერდამჭერი ფილტრებით აღჭურვა, გაფრქვევის წყაროებზე უწყვეტი მონიტორინგის სისტემების დამონტაჟება. მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნეს წარმოდგენილი ინფორმაცია, როგორც ორგანიზებული, ისე არაორგანიზებული გაფრქვევის წყაროების, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებებისა და მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის შემცირების ან/და პრევენციის ღონისძიებების შესახებ.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება არ იქნება მნიშვნელოვანი, რაც საპროექტო წარმადობის გაზრდის, სამუშაო რეჟიმის (24 სთ), ჯართის დამუშავების ახალი უბნის დამატებითა და მოქმედი ხმაურწარმოქმნელი საამქროების გათვალისწინებით საჭიროებს დაზუსტებას და დეტალურ მოდელირებას. მნიშვნელოვანია განისაზღვროს ხმაურის დონეები, როგორც ქარხნის შიდა ისე, ქარხნის საზღვრის პერიმეტრზე, ხოლო ხმაურის დასაშვები ნორმების მოქმედ (2017 წლის 15 აგვისტოს N398) დადგენილებასთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით დაიგეგმოს და გზშ-ის ანგარიშში აისახოს სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებები.

საქმიანობა დაკავშირებული იქნება მნიშვნელოვან კუმულაციურ ზემოქმედებასთან, რომელიც გამოიხატება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან, სატრანსპორტო ნაკადების ზრდასთან და ხმაურის გავრცელებასთან. ხმაურით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების ქვეთავში აღნიშნულია, რომ საწარმოო ობიექტის ექსპლუატაციის პროცესში ხმაურის გამომწვევი ძირითადი წყაროებია კომპრესორები და სატუმბი მოწყობილობები, რაც საჭიროებს დაზუსტებას - ვინაიდან საწარმოში განთავსებულია ისეთი მაღალი ხმაურწარმოქმნელი უბნები, როგორცაა მაგალითად ჯართის მიღება-დამუშავების ობიექტი, მილსაგლინავი საამქრო და სხვ. მნიშვნელოვანია ასევე დაზუსტდეს სატრანსპორტო ნაკადების ზრდით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების საკითხი და განხილული იქნეს არა მხოლოდ გზებზე ნაკადების შეფერხების, არამედ გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ჭრილში.

საწარმოში წარმოიქმნება, როგორც სახიფათო, ისე არასახიფათო ნარჩენები. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, მუნიციპალური ნარჩენების გატანას ახორციელებს ქ. რუსთავის დასუფთავების სამსახური; სახიფათო ნარჩენები გადაეცემა შესაბამისი რეგისტრაციის/ნებართვის მქონე ორგანიზაციას; წარმოების პროცესში წარმოქმნილ წიდისა და სამშენებლო ნარჩენების განთავსება და შემდგომი დამუშავება უზრუნველყოფილია შპს „რუსთავის ფოლადის“, წიდისა და ჯართის გადამამუშავებელ საამქროში (წიდასაყარი). გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით წლის განმავლობაში წარმოქმნილი წიდის, განთავსების პირობების, შემდგომი მართვის საკითხების, მათ შორის მისი ხელმეორედ გამოყენების შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, დაზუსტებას საჭიროებს წიდის დამუშავების საკითხი, ვინაიდან წიდისა და ჯართის გადამამუშავებელ საამქროზე, კერძოდ - ქ. რუსთავში, წიდასაყარის მიმდებარე ტერიტორიაზე შპს „რუსთავის ფოლადის“ ნარჩენების დამუშავების საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე გაცემულია მხოლოდ სკოპინგის დასკვნა (N 2-385 05/05/2020) და აღნიშნულ საქმიანობაზე შპს „რუსთავის ფოლადის“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება არ აქვს. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების შემდგომ საწარმოში ნარჩენების სახით წარმოიქმნება ასევე აირმტვერდამჭერ სისტემაში დაჭერილი მტვერი, რომლის არასახიფათო ნარჩენად იდენტიფიცირების შემთხვევაში განთავსება დაგეგმილია წიდისა და ჯართის გადამამუშავების საამქროში (წიდასაყარზე), ხოლო სახიფათო ნარჩენად კლასიფიცირების შემთხვევაში შემდგომი მართვის მიზნით გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე კონტრაქტორს.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასევე სსიპ „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის“ ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. ინფორმაცია განთავსდა ასევე რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და ქ. რუსთავში ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2022 წლის 21 სექტემბერს, ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის შენობაში. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, შპს „რუსთავის ფოლადის“, შპს „გამა კონსალტინგის“ რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის და სამოქალაქო მოძრაობის „გავიგუდეთ“ წარმომადგენლები. საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა მტვრის გავრცელებით მოსალოდნელ ზემოქმედებას და ახალი 35 ტ/სთ წარმადობის ღუმელის ექსპლუატაციას. კომპანიის წარმომადგენელმა განმარტა, რომ 35 ტ/სთ წარმადობის ღუმელი სატესტო რეჟიმშია, ხოლო მტვრის გავრცელების საკითხი მოგვარდება ახალი ღუმლის ექსპლუატაციაში შესვლის შემდგომ. საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული საკითხები და შესაბამისი განმარტებები ასახულია საჯარო განხილვის ოქმში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოში წარმოდგენილი იქნა სამოქალაქო საზოგადოების „გავიგუდეთ“ მიერ. წარმოდგენილი შენიშვნები ძირითადად ეხებოდა საწარმოს ფუნქციონირების შედეგად მავნე ნივთიერებების არაორგანიზებულ გაფრქვევებს, უწყვეტი ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის დამონტაჟებას, სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ გამოვლენილი საკითხებისა და დოკუმენტში ასახული ინფორმაციის ურთიერთშეუსაბამობას და ხმაურის გავრცელების წყაროების იდენტიფიცირების საკითხებს. წერილში ასევე მითითებული იყო, რომ კომპანია უკვე ერთი წელია უნებართვოდ ახორციელებს ახალი 35 ტ/სთ წარმადობის ღუმელის ექსპლუატაციას. პროექტთან დაკავშირებით არსებული რელევანტური და საფუძვლიანი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოს მიერ მხედველობაში იქნა მიღებული და აისახა სკოპინგის დასკვნაში (გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი).

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ იდენტიფიცირებული იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განსაზღვრული და დაგეგმილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. გზშ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის შესაბამის ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;
3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესასწავლი

ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1. გზშ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ადგილზე არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით, სადაც შეფასებული და გაანალიზებული იქნება საწარმოს ტერიტორიაზე ამჟამად არსებული მდგომარეობა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების სახეები, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;

4. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- არსებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნითა და შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გაცემული საქმიანობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების დეტალური აღწერა, განხორციელებული და განსახორციელებელი ღონისძიებების მითითებით;
- საქმიანობის განხორციელების ადგილის აღწერა-დახასიათება, მათ შორის: დაზუსტებული საკადასტრო კოდ(ებ)ი და GPS კოორდინატები, shp ფაილებთან ერთად;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, საწარმოს განახლებული გენერალური გეგმა (რომელიც უნდა იძლეოდეს საწარმოს და მისი შემადგენელი ინფრასტრუქტურული ობიექტების აღქმის/გაანალიზების შესაძლებლობას), შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება საწარმო უბნები და დანადგარები, ტექნოლოგიური მოწყობილობები/ინფრასტრუქტურული ობიექტები, ასევე გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო-მასალა);
- თითოეული საამქროდან, მათ შორის ელექტრორკალური ღუმელების უბნიდან, დაშორება უახლოეს მოსახლესთან და სხვა უახლოეს (ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ) ობიექტამდე (რუკაზე ჩვენებით);
- ინფორმაცია 500-მ რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოო, მათ შორის დაგეგმილი საქმიანობის ანალოგიური, ობიექტ(ებ)ის შესახებ (მანძილების და საქმიანობის მითითებით);
- საწარმოს განთავსების ადგილის გარემოს არსებული/ფონური მდგომარეობის აღწერა-ანალიზი;
- გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული გონივრული ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის წარმოდგენილი იქნეს უმოქმედობის (ნულოვანი), ტექნოლოგიური და ადგილმდებარეობის ალტერნატიული ვარიანტები, გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების დასაბუთების მითითებით. ამასთან, მნიშვნელოვანია უმოქმედობის ალტერნატივა განხილული იქნეს წარმადობის გაზრდის კრილში, სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე მოსალოდნელი დადებითი და ეკოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედების ურთიერთშეწონის საფუძველზე;
- საწარმოში მოქმედი და გაჩერებული საამქროების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- საწარმოს დამხმარე ინფრასტრუქტურული ობიექტების/საამქროების, მათ შორის „ციცხვ-ღუმელ“ აგრეგატის, შესახებ დეტალური ინფორმაცია;

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით - ინფორმაცია საწარმოში მოქმედი თითოეული საამქროს/ტექნოლოგიური უბნის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია საპროექტო წარმადობის (სთ, დღე, წელი) და სამუშაო რეჟიმის/გეგმა-გრაფიკის შესახებ;
- ცალკე ქვეთავის სახით წარმოდგენილი იქნეს დეტალური ინფორმაცია საწარმოში დამონტაჟებული ახალი და სხვა არსებული ღუმელების შესახებ, დაზუსტებული რაოდენობის, ტიპის, თითოეული ღუმელის დაზუსტებული წარმადობის, ტექნოლოგიური ციკლის და ა.შ მითითებით;
- საწარმოს ერთიანი ტექნოლოგიური ციკლის/სქემის დეტალური, თანმიმდევრული აღწერა, ნედლეულის შემოტანიდან-პროდუქციის მიღებამდე;
- ამასთან, ინფორმაცია ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენებული დანადგარების, ტექნოლოგიური მოწყობილობებისა და ტექნოლოგიური უბნების შესახებ, შესაბამისი ტექნიკური პარამეტრების მითითებით. ამასთან, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან დღემდე საწარმოში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად დამატებული ტექნოლოგიური ელემენტების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, ინფორმაცია მიღებული/წარმოებული პროდუქციის, მისი რაოდენობის, დროებითი განთავსებისა და შემდგომი რეალიზაციის შესახებ;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით - დაზუსტებული ინფორმაცია გამოყენებული ნედლეულისა და დანამატების შესახებ. მათ შორის, დეტალური ინფორმაცია (სხვადასხვა სახეობის) ნედლეულით მომარაგების, წარმოშობის, ნედლეულის რაოდენობისა და დასაწყობების პირობების (დასაწყობების ადგილის მითითებით) შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ჯართის მიღება-დამუშავების ტექნოლოგიური უბნის შესახებ, მათ შორის: გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს ნავთობპროდუქტებით ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებით დაბინძურებული ჯართის საწარმოში მოხვედრის შემთხვევაში რა სახის ღონისძიებები იქნება გატარებული კომპანიის მიერ (დაბინძურებული ჯართის შემდგომი მართვის ღონისძიებები); ჯართის მომზადების, მათ შორის ჯართის ჭრის მეთოდების და ღუმელებში ჩატვირთვის პროცესის დეტალური აღწერა; ჯართის ჭრის/დამუშავების შერჩეული მეთოდით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, ასევე შერჩეული მეთოდის უპირატესობების შესახებ ინფორმაცია, გარემოსდაცვითი კუთხით; ჯართის ღია უბანზე დამუშავების (ჭრის) დროს, აალების საწინააღმდეგო პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის ინფორმაცია:
  - ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების მარშრუტების შესახებ (რუკაზე ჩვენებით, სქემატური ნახაზებით), ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკის და ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანა-გატანის პროცედურების სიხშირის მითითებით;
  - დასახლებულ პუნქტ(ებ)ში ან/და სიახლოვეს გადაადგილების შესაბამისი პირობების შესახებ, მაგ: დაბალი სიჩქარე, სამოძრაო გზის მორწყვა, ძარის გადახურვა, ღამის საათებში მოძრაობის აკრძალვა;
  - ნედლეულის პროდუქციის გადაზიდვისთვის გამოყენებული სატრანსპორტო მარშრუტების მორწყვის საჭიროებისა და საჭიროების შემთხვევაში შესაბამისი გეგმა-გრაფიკის შესახებ;

- ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი ავტოტრანსპორტის შესახებ, რაოდენობის მითითებით;
- ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების სქემასა და გეგმა-გრაფიკთან დაკავშირებით მუნიციპალიტეტთან კომუნიკაციის ან/და შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- ინფორმაცია საწარმომდე მისასვლელი გზ(ებ)ის შესახებ.
- დეტალური ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებული საპროექტო აირმტვერდამჭერი სისტემ(ებ)ის საწარმოში დამონტაჟების შესახებ (ტექნიკური პარამეტრების, საპასპორტო მონაცემებისა და ეფექტურობის მითითებით);
- ინფორმაცია აირგამწმენდი მოწყობილობების პარამეტრების დაცვის და გამართულად ექსპლუატაციის უზრუნველყოფის შესახებ (მათ შორის ფილტრების დროული გამოცვლის შესახებ);
- აირმტვერდამჭერი მოწყობილობის მიერ დაჭერილი მტვრის და მისი მართვის (მათ შორის, კვლავ წარმოებაში გამოყენების შესაძლებლობის) შესახებ;
- გზმ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია მეტალურგიის და ფოლადსახმელი პროცესიდან წარმოქმნილი ნარჩენების (წიდა, აირმტვერდამჭერ მოწყობილობაში დაჭერილი მტვრის, ფილტრები და სხვა) შესახებ, კერძოდ: ნარჩენების კოდები და დასახელება, რაოდენობა, მახასიათებლები და შესაბამისი მართვის საკითხები;
- **ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, დეტალური ინფორმაცია საწარმოო პროცესის თანმდევი წიდის შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია:**
  - საწარმოში წარმოქმნილი წიდის დაზუსტებული რაოდენობის შესახებ;
  - დასაბუთებული ინფორმაცია წიდისთვის ლაბორატორიული კვლევის ჩატარებისა და არასახიფათო ან/და სახიფათო ნარჩენად კლასიფიკაციის შესახებ;
  - საწარმოს ტერიტორიაზე დროებითი დასაწყობების ადგილის და დასაწყობების პირობების შესახებ;
  - წარმოდგენილი უნდა იქნეს საწარმოში ამჟამად არსებული წიდის რაოდენობის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
  - წიდის შემდგომი მართვის (მათ შორის წიდის მართვის სხვადასხვა ალტერნატიული გზების) შესახებ, კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით.
- დაზუსტებული ინფორმაცია შენადნობისა და წიდის გაგრილების ტექნოლოგიის შესახებ;
- **დაზუსტებული ინფორმაცია** საწარმოს სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური/საწარმოო დანიშნულებით წყალმომარაგების შესახებ;
- ამასთან, **დაზუსტებული ინფორმაცია** ზედაპირული წყლის ობიექტიდან წყალაღების შესახებ (აღებული წყლის რაოდენობის შესახებ ინფორმაციის მითითებით, თვეების მიხედვით), წყალაღების ადგილის GPS კოორდინატებთან ერთად;
- დაზუსტებული ინფორმაცია ტექნოლოგიურ ციკლში, მათ შორის დანადგარების გაგრილებისთვის გამოყენებული წყლის შესახებ;
- ინფორმაცია ტექნიკური/საწარმოო წყლების ბრუნვითი წყალმომარაგების შესახებ, მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნას თითოეული საამქროს სისტემაზე დაერთების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია ტექნოლოგიური წყლის გამწმენდი ობიექტის - ორსაფეხურიანი სალექარის შესახებ, პარამეტრების და გაწმენდის ეფექტურობის მითითებით. ამასთან,

დაზუსტებული ინფორმაცია სალექარში წარმოქმნილი ხენჯის მართვის საკითხების შესახებ;

- ინფორმაცია სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის საკითხების შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია საწარმოო ტერიტორიაზე, მათ შორის წიდის დროებით განთავსებისა და ჯართის მიღება-დამუშავების ღია უბნებზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ;
- საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ავარიული სიტუაციების შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის, საწარმოს სახანძრო უსაფრთხოების შესახებ ინფორმაცია, ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების მითითებით;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ (რაც მნიშვნელოვანია უახლოესი დასახლების მიმართულებით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით მოსალოდნელი ზემოქმედების მნიშვნელობის დასადგენად);
- **ინფორმაცია არახელსაყრელ მეტეოროლოგიურ პირობებში საწარმოს ფუნქციონირების შეზღუდვის ღონისძიებების შესახებ;**
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში გამწვანების ზოლის არსებობის ან/და ტერიტორიის პერიფერიაზე მისი მოწყობის შესაძლებლობის შესახებ;
- ინფორმაცია გზმ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;
- გზმ-ის ეტაპზე საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ წარმოდგენილ უნდა იქნეს საპროექტო ტერიტორიის საკუთრების ან/და სარგებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- **ტერიტორიებზე იჯარით გადაცემული ტექნოლოგიური უბნების შესახებ ინფორმაცია (მოიჯარეთა საქმიანობის მითითებით);**
- ინფორმაცია დასაქმებული ადამიანების რაოდენობის, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილის, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ.

5. ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების გათვალისწინებით მოცემული უნდა იყოს:
  - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები და გაბნევის ანგარიში, გაფრქვევათა რაოდენობრივი და თვისებრივი მონაცემების მითითებით;
  - ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები. მოსალოდნელი ემისიების შემცირების ღონისძიებების დეტალური აღწერილობა, მათ შორის **თითოეული გაფრქვევის წყაროდან** გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების მართვის საკითხების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
  - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის მონიტორინგის გეგმა. მათ შორის, 2013 წლის 31 დეკემბრის №413 დადგენილებით განსაზღვრული უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის სისტემის საწარმოში

დანერგვის შესახებ **დეტალური ინფორმაცია**, გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყო და სტანდარტის მითითებით;

- გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ახლდეს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების **განახლებული პროექტი**;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებისა და საწარმოს სამუშაო რეჟიმის (24 სთ) გათვალისწინებით დეტალური ინფორმაცია ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასების შესახებ (ხმაურის ყველა წყაროს გენგემაზე დატანით), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის საკითხების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ნიადაგზე და გრუნტის ხარისხზე, შესაძლო დაბინძურების განსაზღვრა, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ინფორმაცია ბიოლოგიურ გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ობიექტის ექსპლუატაციის პერიოდში ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით (მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა);
- ექსპლუატაციის პირობის ცვლილების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. ამასთან, განხილული იქნეს ზემოქმედების შეფასება სატრანსპორტო ნაკადებზე, შესაბამისი შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- მნიშვნელოვანია, გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ასევე განსაზღვრული იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან/უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით. ამასთან, მნიშვნელოვანია მოცემული იქნეს სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებების/შენიშვნების შეფასება/ანალიზი;
- **კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია 500 მ-იან რადიუსში და მის მიმდებარედ არსებული/საპროექტო ობიექტების გათვალისწინებით.** კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის. ამასთან მნიშვნელოვანია, გათვალისწინებული იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების საკითხი. კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში, განისაზღვროს შესაბამისი, დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის, ხმაურის დონისა და ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირების მიზნით წარმოდგენილ იქნეს საუკეთესო ალტერნატიული ღონისძიებები, დეტალური დასაბუთებით);
- **გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება** (რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ კრილში);
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით შემუშავებული კონკრეტული სახის **შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი**;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით შემუშავებული **გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი** (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ. მითითებით), სადაც განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ატმოსფერულ ჰაერში ემისიებსა და ხმაურის გავრცელებას;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებითა (16.09.2019; N2-897) და ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (N#06; 20.01.2009) განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (განხილული იქნეს თითოეული პირობის შესრულების საკითხი/ანალიზი);
- ობიექტზე გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ ჩატარებული გეგმიური-არაგეგმიური შემოწმებების, გამოვლენილი დარღვევების (არსებობის შემთხვევაში) და მათი აღმოფხვრისთვის განსაზღვრული ქმედებების/გონივრული ვადების შესახებ ინფორმაცია. მნიშვნელოვანია აღნიშნული წარმოდგენილი იქნეს ერთიანი ცხრილის სახით, სადაც გამოვლენილი დარღვევების, კონკრეტული ქმედებების და შესაბამისი გონივრული ვადების გარდა, საწარმოს შესაძლებლობებიდან გამომდინარე, მითითებული უნდა იყოს განსაზღვრულ ვადებში დარღვევების აღმოფხვრამდე შესასრულებელი მოკლევადიანი და გრძელვადიანი გარემოსდაცვითი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია. ცხრილში თანმიმდევრულად, უნდა აისახოს საწარმოს ტექნოლოგიურ უზნებზე გამოვლენილი დარღვევები, კონკრეტული პრევენციული ქმედებები, შესაბამისი გონივრული ვადები და საბოლოო მიზნის მისაღწევად განსაზღვრული მოკლევადიანი/გრძელვადიანი გარემოსდაცვითი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების გაცემიდან დღემდე საწარმოში განხორციელდა მნიშვნელოვანი ცვლილებები, რომელიც დღემდე გრძელდება, მათ შორის მოეწყო ახალი 35 ტ/სთ წარმადობის ელექტრორკალური ლუმელი. ამასთან, N 91 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღებიდან დღემდე არ განხორციელებულა ცემენტის წარმოება. მოცემული გარემოებების გათვალისწინებით დაზუსტებას საჭიროებს, როგორც N 6, ისე N 91 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებისა და შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებების ძალადაკარგულად გამოცხადების საკითხი. **გზშ-ის ანგარიშმა უნდა მოიცავს შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებებით (ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებით) განსაზღვრული საქმიანობების ანალიზი და გზშ-ის ანგარიშში, კანონმდებლობის შესაბამისად, აისახოს მოთხოვნა 2019 წლის 16 სექტემბერს გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების (N 2-897) შესაბამისი N#06 (20.01.2009) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის, ასევე 2009 წელს გაცემული N#91 (25.09.2009) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნისა და შესაბამისი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების (N 2-912; 23/09/2019) ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ;**
- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (2009 წლის 25 სექტემბრის N 91 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა) მიღებიდან დღემდე არ განხორციელებულა ცემენტის წარმოება და ცემენტისთვის განკუთვნილ

დანადგარებზე, მიმდინარეობს კირის წარმოება, რომელიც იჯარით გადაცემულია შპს „ელბა ექსპორტზე“. ამასთან აღსანიშნავია, რომ კირის წარმოებაზე გაცემულია დამოუკიდებელი - №90 (25.09.2009) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა. **მოცემული გარემოებების გათვალისწინებით დაზუსტებას საჭიროებს ზემოაღნიშნული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნების საფუძველზე გაცემულ საქმიანობებთან დაკავშირებული საკითხები, მათ შორის: რის საფუძველზე მიმდინარეობს ცემენტისათვის განკუთვნილ დანადგარებზე კირის წარმოება და ა.შ;**

- სკოპინგის ანგარიშის განხილვისა და სააგენტოში არსებული მონაცემების ანალიზით დგინდება, რომ წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში მოცემული ინფორმაცია ნაწილი არ არის შესაბამისობაში სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის უფროსის 2021 წლის 18 თებერვლის №DES4210000029 ბრძანების საფუძველზე განხორციელებული საწარმოს არაგეგმიური შემოწმების შედეგებთან, რაც საჭიროებს დაზუსტებას და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის გზდ-ის შემოწმების შედეგებთან შესაბამისობაში მოყვანას, მათ შორის: სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში შემოტანილი ლითონის ჯართი მოწმდება (ხორციელდება ვიზუალური ინსპექტირება) ფეთქებადსაშიშროებაზე და მხოლოდ შემოწმების შემდეგ მიმდინარეობს მისი წინასწარი დამუშავება, ხოლო ინსპექტირების შედეგად დადგინდა, რომ არ ხდება ლითონის ჯართის ფეთქებად-საშიშროებაზე შემოწმება; სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საფასონო-სამსხმელო საამქროში დამონტაჟებულია ერთი - 3 ტონიანი, ორი - 5 ტონიანი მოცულობის ელექტრორკალური ღუმელები და კიდევ ერთი ელექტრორკალური ღუმელი (რომლის მოცულობის შესახებ ინფორმაცია მითითებული არ არის და საჭიროებს დაზუსტებას), დამონტაჟებულია ასევე თერმული ნორმალიზაციის ღუმელი, მადანთერმული ღუმელი და ფეროშენადნობების სადნობი 2 ერთეული ღუმელი, ხოლო შემოწმების შედეგების მიხედვით, ფასონური სხმულების (საფასონო-სამსხმელო) საამქროში სულ დამონტაჟებულია 4 ერთეული ელექტრორკალური ღუმელი, ერთი ინდუქციური და 2 ერთეული საწრთობი ღუმელი; დოკუმენტის თანახმად, მილსაგლინავ საამქროს ტერიტორია უზრუნველყოფილია სააერაციო „ფანრებით“ და გამწოვი ვენტილაციის სისტემით, ხოლო სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული საწარმოს არაგეგმიური შემოწმებით დადგინდა, რომ მილსაგლინავ საამქროში არ არის ვენტილაციის სისტემა, საამქროს შენობაში გამოყოფილი მავნე აირების ორგანიზებული აირაციული ფარნებიდან ატმოსფეროში გაფრქვევისათვის;
- საწარმოს არაგეგმიური შემოწმების შედეგების მიხედვით, ლითონის ჯართის დასაწყობება ხდება ქაოტურად, მიღებულ ჯართში შერეულია თხევადი აირის ბალონები, ყველანაირი ჭურჭელი (კასრები, რომელიც დაბინძურებულია სხვადასხვა ქიმიური ნივთიერებებით და სხვ). მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების, შემოსული ჯართის შემოწმება-კლასიფიკაციის და ა.შ შესახებ;
- სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული საწარმოს არაგეგმიური შემოწმებით გამოვლინდა მეტალურგიული საწარმოდან ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების არაორგანიზებული გაფრქვევების ფაქტები, მათ შორის: აირული ჭრის სამუშაოები მიმდინარეობს ღია ცის ქვეშ, არაორგანიზებულად, რის შედეგადაც ხდება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების არაორგანიზებული გაფრქვევა; ფოლადის ნადნობის მასის ჩამოსხმის დროს ღუმელიდან და მილგაყვანილობებიდან ხდებოდა დიდი რაოდენობის მავნე ნივთიერებების არაორგანიზებული გაფრქვევა. აღნიშნული გარემოებების

გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნას საწარმოში წარმოქმნილი არაორგანიზებული გაფრქვევების მართვის კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;

- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ახალი - 35 ტ/სთ წარმადობის ფოლადსადნობი ღუმელის სამონტაჟო სამუშაოები დამთავრებულია და მიმდინარეობს მისი სატესტო რეჟიმში გამოცდის პროცედურები, რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ანგარიშში ასახვას, ვინაიდან - ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ ადგილზე ვიზიტის ფარგლებში გამოვლინდა, რომ ახალი ელექტრორკალური ღუმელი უკვე ექსპლუატაციის რეჟიმშია;
- დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია 35 ტ/სთ წარმადობის ელექტრორკალური ღუმელისთვის განკუთვნილი ახალი ჯართის დამუშავების უბნის, კაზმის მომზადების უბნის და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურის შესახებ;
- სორტული გლინვის საამქროს შემადგენლობაშია 43 ტ/სთ წარმადობის ღუმელი. საამქრო გადაამუშავებს 150 000 ტ/წელ ნამზადს, წელიწადში 7200 სამუშაო საათის პირობებში - რაც საათური წარმადობისა და წლის განმავლობაში დაგეგმილი სამუშაო საათების გათვალისწინებით საჭიროებს დაზუსტებას;
- საამქროში არსებობს ასევე 25 ტ/სთ წარმადობის ღუმელი, რომლის გამოყენება დაგეგმილია სარეზერვოდ. მნიშვნელოვანია დაზუსტდეს წელიწადში რამდენი დღე, საათი და რა მიზნით შეიძლება იმუშაოს 25 ტ/სთ წარმადობის ღუმელმა. ამასთან, მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში მკაფიოდ დაფიქსირდეს, რომ ტექნოლოგიური ხაზების ერთდროულად მუშაობა არ მოხდება;
- შპს „რუსთავის ფოლადი“ გეგმავს ახალი გამწმენდი სისტემების მოწყობა-ექსპლუატაციას, რასთან დაკავშირებითაც გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის მოწყობის კონკრეტული დროის და დანადგარის ეფექტურობის შესახებ ინფორმაციის მითითებით (საპასპორტო მონაცემებთან ერთად);
- ფოლადსადნობ საამქროში მოწყობილი 35 ტ/სთ წარმადობის ახალი ელექტროღუმელი აღჭურვილია მაღალეფექტური მტვერდამჭერი სახელოიანი ფილტრებით, თუმცა როგორც დოკუმენტაციიდან დგინდება მტვერდამჭერი სისტემა არ არის ამოქმედებული და მისი ამოქმედება დაგეგმილია 35 ტ/სთ წარმადობის ახალი ელექტროღუმელი ღუმელის ექსპლუატაციაში შევლის შემდგომ. აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას, ვინაიდან, როგორც სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ ადგილზე ვიზიტის ფარგლებში გამოვლინდა ახალი ელექტრორკალური ღუმელი უკვე ექსპლუატაციის რეჟიმშია;
- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, 35 ტ/სთ წარმადობის ღუმელის ექსპლუატაციაში გაშვების შემდეგ 10 ტ/სთ წარმადობის ღუმელებს შეუწყდება ექსპლუატაცია და განახლება მოხდება მხოლოდ ახალი აირგამწმენდი სისტემების მოწყობის შემდეგ. აღნიშნული ასევე საჭიროებს დაზუსტებას ვინაიდან სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ გამოვლინდა, რომ ახალი ელექტრორკალური ღუმელი უკვე ექსპლუატაციის რეჟიმშია;
- გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნეს აირმტვერდამჭერ მოწყობილობაში დაჭერილი მტვრის მართვის სხვადასხვა ალტერნატიული ვარიანტების დეტალური ანალიზი-განხილვა. დაჭერილი მტვრის აგლომერაციისა და შესაბამისად აგლომერაციის საამქროს ამოქმედების, მტვრის შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციისთვის გადაცემის, სახიფათო ნარჩენების ობიექტზე განთავსების, ასევე საწარმოს საკუთრებაში არსებულ წიდასაყარზე განთავსება-სამშენებლო მასალების

წარმოებაში გამოყენების საკითხებიდან - უპირატესობა მიენიჭოს გარემოსდაცვითი კუთხით ყველაზე საუკეთესო ვარიანტს და წარმოდგენილი იქნეს შერჩეული ალტერნატიული ვარიანტის გარემოსდაცვითი დასაბუთება;

- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, პაკეტირებისათვის განკუთვნილი ჯართიდან მიმდინარეობს მავნე მინარევებიანი, მოკალული, ემალირებული, მითითებული და ფერადი ლითონების, ასევე ძლიერ დაჟანგული მეტალების ამორჩევა. გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას აღნიშნული ნარჩენის მართვის საკითხების შესახებ ინფორმაცია;
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოს ექსპლუატაციის პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების ნაწილის დამუშავებას (წიდა და სამშენებლო ნარჩენები) უზრუნველყოფს შპს „რუსთავის ფოლადი“, წილისა და ჯართის გადამამუშავებელ საამქროში. აღნიშნული საკითხის საჭიროებს დაზუსტებას, ვინაიდან წილისა და ჯართის გადამამუშავებელ საამქროზე, კერძოდ - ქ. რუსთავში, წიდასაყარის მიმდებარე ტერიტორიაზე შპს „რუსთავის ფოლადის“ ნარჩენების დამუშავების საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე გაცემულია მხოლოდ სკოპინგის დასკვნა (N 2-385 05/05/2020) და აღნიშნულ საქმიანობაზე შპს „რუსთავის ფოლადს“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება არ აქვს;
- ხმაურით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების ქვეთავში აღნიშნულია, რომ საწარმოო ობიექტის ექსპლუატაციის პროცესში ხმაურის გამომწვევი ძირითადი წყაროებია კომპრესორები და სატუმბი მოწყობილობები, რაც საჭიროებს დაზუსტებას - ვინაიდან საწარმოში განთავსებულია ისეთი მაღალი ხმაურწარმოქმნელი უბნები, როგორცაა მაგალითად ჯართის მიღება-დამუშავების ობიექტი, მილსაგლინავი საამქრო და სხვ.
- დაზუსტებას საჭიროებს სატრანსპორტო ნაკადების ზრდით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების საკითხი, რომელიც განხილული უნდა იქნას არა მხოლოდ გზებზე ნაკადების შეფერხების, არამედ გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ჭრილში;
- ინსპექტირების შედეგად დადგინდა, რომ არცერთი ღუმელი (დაბინძურების სტაციონარული წყარო) არ არის აღჭურვილი აირმტვედამჭერი/გამწმენდი მოწყობილობის სისტემებით. აქედან გამომდინარე, ღუმელებიდან გამოყოფილი ყველა მავნე ნივთიერება გაწმენდის გარეშე გაიფრქვევა ატმოსფერულ ჰაერში. გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას დეტალური ინფორმაცია ღუმელების აირმტვედამჭერი/გამწმენდი მოწყობილობის სისტემებით აღჭურვამდე გასატარებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საწარმოს ტექნიკური წყალმომარაგება ხორციელდებოდა მდ. მტკვარზე არსებული სათაო ნაგებობიდან, რომელიც წლების განმავლობაში უმოქმედო მდგომარეობაშია და დღეისათვის გამოიყენება შახტური ჭების წყალი, რომელთა წყლით უზრუნველყოფა ხდება ე.წ. „მარის არხიდან“ და ტყეპარკში არსებული ტბიდან. დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია ე.წ. „მარის არხის“ და „ტყეპარკში“ არსებული ტბის შესახებ, მათ შორის მნიშვნელოვანია წარმოდგენილი იქნეს აღნიშნული ობიექტებიდან წყალაღების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- დოკუმენტის თანახმად, ჩამოსხმის დამთავრების და ციცხვიდან წილის მოცილების შემდეგ, ციცხვი მიაქვთ გამოსარეცხ სტენდთან. გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას დეტალური ინფორმაცია ნარეცხი წყლების მართვის საკითხების შესახებ;

- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საამქროდან დაბრუნებული წყალი გაივლის შხეფსაცივრებს და გაგრილებული წყალი ჩაედინება წყალსაცავში. **გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას ინფორმაცია აღნიშნული წყალსაცავის შესახებ;**
- დოკუმენტში წარმოდგენილი საკადასტრო მონაცემებით ვერ მოხერხდა საპროექტო ტერიტორიის იდენტიფიცირება (ს/კ 02.07.04.079), თუმცა ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ შპს „რუსთავი ფოლადის“ მეტალურგიული საწარმოს საკადასტრო მონაცემებია - 02.07.04.764, **რაც გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას;**
- წარმოდგენილი დოკუმენტის თანახმად, მილსაგლინავ საამქროში აგრეგატ „დგან 400-ზე“, სორტული გლინვის საამქროსა და საფასონო-სამსხმელო საამქროში შესაძლებელია წარმოებული პროდუქციის რაოდენობის ზრდა. **გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იყოს დაზუსტებული ინფორმაცია წარმოებული პროდუქციის შესაძლო გაზრდის შესახებ;**
- დოკუმენტის მიხედვით, ჯართისა და წიდის გადამამუშავებელი საამქროს გარემოსდაცვითი დოკუმენტაცია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარდგენილია დამოუკიდებლად, **რაც საჭიროებს დაზუსტებას;**
- სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ფოლადის ჩამოსხმის პროცესის და ციცხვის ტრანსპორტირების განმავლობაში მიმდინარეობს ინერტული აირის (არგონი) დაბერვა. გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნას ინერტული აირების დაბერვის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია (დაბერვის დროს აირების გავრცელების არეალის, შესაძლო ზემოქმედების და ა.შ შესახებ);
- წარმოდგენილი უნდა იქნას დაზუსტებული ინფორმაცია შერეული გამონაბოლქვის ტემპერატურის დაცემისა და შენარჩუნების ტექნოლოგიის შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია ნახშირბადის მონოქსიდის, მყარი ნაწილაკების მოცილებისა და მართვის შესახებ;
- გზმ-ის ანგარიშში ცალკე ქვეთავის სახით წარმოდგენილი იქნეს ქ. რუსთავში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების არსებული მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია. ამასთან ქ. რუსთავში ჰაერის არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით, გზმ-ის ანგარიშში განისაზღვროს რამდენად შეცვლის/ცვლის რუსთავის მეტალურგიული ქარხანა ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების საერთო ფონს, ასევე საჭიროების შემთხვევაში მითითებული იყოს რა სახის ღონისძიებებს დაგეგმავს და განახორციელებს კომპანია ქ. რუსთავის საერთო ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ უნდა იქნეს პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი სოციალურ-ეკონომიკური სარგებლისა და გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შედარებითი ანალიზი. განისაზღვროს - გარემოზე მიყენებული ზიანისა და ეკონომიკურ-სოციალური სარგებლის ურთიერთშეწონის საკითხები. ამასთან წარმოდგენილი იქნეს შესაბამისი შეფასება, რამდენად დააბალანსებს მოსალოდნელი სოციალურ-ეკონომიკური სარგებელი გარემოზე მოსალოდნელ ზემოქმედებას, მათ შორის ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით მოსალოდნელ ზემოქმედებას გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე;
- **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს შესაბამისი დასაბუთება რამდენად უზრუნველყოფს საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული შენობა - დაგეგმილი წარმოების რეგულაციების სრული დაცვით განხორციელებას.** აღსანიშნავია, რომ საწარმოს შენობა მოძველებულია, (ფუნქციონირებს მე-20 საუკუნის 40-იანი წლებიდან) და შესაძლებელია შენობის გვერდებიდან გაიფრქვეს ჯართის ჩატვირთვის

- დროს წარმოქმნილი აირმტვერნარევი (ელექტრორკალური ღუმელების უბნიდან). შესაბამისად, საწარმომ უნდა უზრუნველყოს აღნიშნულის საწინააღმდეგო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციის დაზუსტება და გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენა;
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოს ნედლეულს წარმოადგენს რკინის ჯართი. მოცემული გარემოების გათვალისწინებით, საქმიანობა განხილული უნდა იქნას, ასევე როგორც ნარჩენების აღდგენა („გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის 10.3 პუნქტის თანახმად);
  - გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების დეტალური ანალიზი და შემარბილებელი ღონისძიებები სრულ თანხვედრაში უნდა იყოს პროექტის მახასიათებლებთან და დაგეგმილ საქმიანობასთან;
  - გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისთვის - გზშ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული მოთხოვნა.
- ❖ **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და (ქვე)თავების მითითებით).**

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, შპს „რუსთავის ფოლადის“ მიერ წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება მეტალურგიული წარმოების ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებას, **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიშში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიშში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.